

CSÁKI ROZÁLIA

IV. Nyári Egyetem a közösségi részvétel fejlesztéséről

Szabad állampolgárok – felhatalmazott közösségek

2007. július 25–29., Kunbábony

(Élmény)beszámoló

Kevés az az alkalom, amely mind szellemileg, mind lelkileg gazdagítja a résztvevőket. A kunbábonyi nyári egyetem egy ilyen esemény volt. A **Magyar Művelődési Intézet és Képzőművészeti Lektorátus**, a **Közösségfejlesztők Egyesülete** és a **Civil Kollégium** szervezésében került sor, immár negyedik alkalommal a részvételi demokrácia népszerűsítését, a közösségek fejlődését célzó táborra. És szándékos a tábor szó használata, hiszen a Klebelsberg Kunó korabeli iskolaépület, mely pont 10 éve ad otthont a Civil Kollégiumnak, csak pár szobában tudott szállást adni az odaérkezőknek, a többiek sátorban szálltak meg a gyümölcsösben. Nagy sátrak adtak otthont a szakmai munkáknak, melyek közös bemutatók és beszélgetések, továbbá kisebb szakmai műhelyekben folytak.

Különös élmény volt számomra, hogy a rendezvényen nemcsak a szakmai kérdések iránt érdeklődő felnőttek voltak jelen, hanem családok, akik magukkal hozták a pár hónapos kisbabát, a 3–5 éves gyereket, de a 10–12 éves gyermekeket is. Együtt lehetett így a nagyszülő, a szülő és az unoka is, a család, a rokonság és az ezer idegenek mosolygó társasága is. A szép idő csak kedvezett az így kialakult csodás környezetnek. És a szakmai munkát nem zavarta meg a pár éves gyermekek gügyögése, vagy a randalírozó gyermekek játéka.

Az érkezőket színes plakátok fogadták a programról, külön programkínálat volt a gyermekek számára, és a **Könyves Pavilon**ba mehettek naponta egy órára azok, akik olvasnak szakmai anyagokat, és ezt másokkal is megosztották: így került bemutatásra számos hasznos kiadvány, és így került sor arra is, hogy az érdeklődőknek a *Civil Fórum* lapunkat is bemutatthassam. Az érdeklődő tekintetek és kérdések jóleső visszajelzések voltak arra, hogy érdemes ezt a munkát folytatni. És bizony szükség van az ilyen megerősítésekre.

De nemcsak e tekintetben volt számomra különleges ez az alkalom. Önkéntesként csöppentem bele a szervezők társágába a nyári egyetem megnyitását megelőző napon. Így együtt dolgozhattam velük azon, hogy előkészülten fogadhassuk az érdeklődőket. Az, aki hozzám hasonlóan napi 8–10 órát számítógép előtt ül, és bár aktív „civil munkát” végez, emberekkel dolgozik, de mégsem tapasztalhatja mindig meg a munkája gyümölcsét, talán jobban érti azt, hogy mit is jelenthet egy lelkes társaságban kítűzőket vágni, plakátot rajzolni, mappát tőrögetni. Szinte ismeretlenül csöppentem bele ebbe a társaságba, de örömmel fogadtak és befogadtak. A közös munkánknak pedig eredménye volt. És miért volt ez érdekes? Mert olyan közösségi élményt adott, amelyben nincs hetente, havonta részünk. Elidegenedünk, és a saját irodánkban dolgozókkal sem alakítunk ki mindig barátságos kapcsolatot. Arról nem is beszélve, hogy a közösségi élmények, amelyekben nemcsak inaktív élvezői vagyunk az eseményeknek, történéseknek, hanem aktív szereplői is, ritkán fordulnak elő. Ez a nyári egyetem pedig éppen arról kívánt beszélgetést, gondolkodást kezdeményezni, hogy miért is fontos, hogy élő közösségeink legyenek, akik kezükbe veszik a sorsukat, képesek közösen dönteni és meg is valósítani azt, amit eldöntöttek.

Gazdag programkínálat fogadta az érdeklődőket, akik többnyire a magyarországi civil életben aktívan szerepet vállaló személyek voltak. Többségében közösségfejlesztéssel foglalkozó személyek. Erdélyből a **Székelyföldi Közösségfejlesztők Egyesülete** képviseltette magát és jómagam személyében az **ERMACISZA** és a **Civitas Alapítvány**.

Az *első nap* fő témája: **Közösségi alapú tervezés (miért?)**. Magyarországon is előírás, hogy minden településnek legyen meg a településfejlesztési koncepciója. Ez nem fedi teljesen azt a helyi fejlesztési stratégiát, amely nálunk van. Azt mondhatjuk, hogy a nálunk is megkívánt helyi fejlesztési stratégia a magyarországi településfejlesztési terv első részének, a településfejlesztési koncepciónak felel meg. Ezek elkészülésében a helyi közösség aktív szerepvállalására volna szükség, hiszen a helyi közösség jövőjének az irányvonalai fogalmazódnak meg benne. És a megvalósításban nem nélkülözhető maga a közösség. Érdekes beszélgetések alakultak ki arról, hogy e tervek elkészítése során a munkák mennyire vonják be a közösséget, avagy mennyire készülnek az irodában, az építész és a polgármester közös munkájából.

Szó esett a LEADER programról is, mely a regionális fejlesztési stratégiák elkészülésében a közösségek részvételére alapoz.

Sokszor hallhatták a résztvevők, hogy a közösségi munka a kultúra irányából tudja aktivizálni a közösséget. És csak akkor beszélhetünk közösségi előremozdulásról, ha a közösség maga képes együtt gondolkodni.

A *második nap* munkálatai a következő központi téma köré csoportosultak: **Közösségi alapú tervezés (hogyan?).** Pataki György közgazdász előadásában a közösségi tervezés érdekes példáit mutatta be. Nagyon fontos, hogy a közösségi tervezés folyamatában részt vevő szakemberek és döntéshozók mennyire kompetensek, illetőleg, hogy vállaljanak felelősséget ebben a folyamatban. Harmonizálni kell a különböző csoportok érdekeit. Az sem mellékes, hogy egy alkotói folyamatról beszélünk. A közösségi tervezés folyamatának egyik legfontosabb eleme, hogy az emberek elhiggyék mondanivalójuk fontosságát. Érdekes kérdésfelvetés volt, hogy tervezünk, de ha az önkormányzat maga sem autonóm, akkor a megvalósításra mi a garancia? Talán nem ártana ezen nekünk is elgondolkodni. Illetőleg azon is, hogy a közösségeink fejlődése mennyire az önkormányzat függvénye.

A felvezető előadást és az azt követő érdekes beszélgetést követően az érdeklődők szakmai műhelybeszélgetések keretében folytathatták az eszmecserét. Párhuzamosan három műhely szerveződött a következő témákban: vidékfejlesztés közösségi alapon; városmegújítás közösségi alapon; alternatív közösségi szolgáltatások.

Délután a ***Szövetkezzünk! De hogyan?*** témakörben az új szövetkezeti törvényről, a szociális szövetkezetekről és a nonprofit gazdaságról esett szó. Ezt követően az érdeklődők két műhelyben beszélgethettek: egyrészt a *Településfejlesztési koncepció készítése lakossági részvétellel* témában Nádasd község esete került részletes bemutatásra, ahol a polgármester úgy döntött, hogy közösségi részvétellel alakítja ki a településfejlesztési koncepciót; továbbá a *Hogyan alapítsunk szociális szövetkezetet? Miért? Kikkel? Mennyiből?* témakörben alakultak ki beszélgetések.

A *harmadik nap* különleges volt. Ekkor ünnepelte ugyanis a **Civil Kollégium** a **10 éves** születésnapját. A nap szakmai munkája a *Szakmaközi együttműködés a társadalmi szocializációért* téma köré csoportosult. Szó esett arról, hogy *Hogyan segíthetjük a kistérségi identitás kialakulását?* továbbá arról, hogy *Hogyan valósulhat meg a közösségi szocializáció generációkon keresztül?*

A születésnap ünnepséget követően, melyen az ünneplő társaság az udvaron lévő kemencében sült mákos, diós és ízes kalácsot is megkóstolhatta, délután tovább folyt a szakmai munka. A műhelymunkákban a következők kerültek napirendre: *Életre nevelés oktatási intézményekben; A közösségfejlesztés lehetőségei a TÁMOP-ban* (Társadalmi Megújulás Operatív Program).

A *negyedik*, záró nap a **Közösségi érdekérvényesítő képesség és a részvétel lehetősége a gyakorlatban** volt a fő téma. A műhelybeszélgetések pedig a következőket részletezték: *Egymásra utalva, beszélgetés a kirekesztődés és a másság elfogadásáról, valamint a Közösségi akaratképzés városi ügyekben – utcavédő közösségi akciók*.

A délutáni beszélgetések témája igen érdekes megközelítést kínált: **Ünnepek, rítusok, művészeti akciók – Hogyan avatkozik bele egy független művészcsoport a helyi társadalom életébe azzal, hogy közösségi interakciókat kezdeményez**. Francia vendégek mutatták be a saját példájukat, és a székelyföldi közösségfejlesztők térhettek ki részletesebben a szerves közösségfejlesztés fogalmainak a bemutatására, visszatérve azokhoz az alapfogalmakhoz, ahhoz a magyar nyelvben kódolt hatalmi viszonyrendszerhez, amely meghatározza a közösségi életformát. A falusi közösségi forma, a székely rendtartó falu, mint még ma is működő közösség példája sokakban érdeklődést keltett. Ugyanakkor nagyon szépen fogalmazta meg **Kovács Edit**, a nyári egyetem főszervezője azt, hogy azok, akik városban születnek, ugyanolyan igénnyel szomjazhatják, élhetik meg a közösségi életformát. A cselekvő, a közvetlen közösségéért tenni akaró ember, amely közös környezetben él egy embercsoporttal, és közös célok vezérlik, ugyanúgy képes az ősbibb közösségi életformára, mint a falun élő ember. A társadalom fejlődése maga után von bizonyos életformákat, változásokat, amelyek közepette meg kell találni az élő közösségi életvitel módját. Számomra, aki szintén városban, panel lakásban nőttem fel, ez a gondolat nagyon fontos volt. Hogy csak egy példával éljek, a számítógép és az Internet elidegeníti többnyire az embereket, de ugyanakkor lehetőség is lehet arra, hogy távoli barátainkkal is kapcsolatot tartsunk. Az értékek bennünk vannak, és nekünk kell tudatosabban arra figyelni, hogy a hétköznapjainkban helye legyen a személyes találkozásoknak, a közös cselekvésnek, amelyben nem csak élvezői (nézői, hallgatói) vagyunk az eseményeknek, hanem alakítói, cselekvői is.

A közösségfogalmakat taglaló műhelymunka mellett helyet kapott a *Szakmai hálózatok a közösségi összefogásért* témájú műhelymunka is.

Az eseményt este egy kiértékelő, záró beszélgetés koronázta meg, aztán asztaltársaságokban örvendeztek tovább a jelenlevők egymásnak.

A szervezőknek gondjuk volt arra, hogy esténként is kedves programba kapcsolódhassanak be azok, akikben még volt kedv és erő erre. Így gitározás és éneklés, moldvai csángó népzene és néptánc, továbbá filmvetítés tette színesebbé az estét. A meleg nappalokon pedig a gyermekek zaja mellett a nagyobbak napilapot szerkesztettek, és azt árulták a felnőtteknek, így gyűjtve a napi fagyihoz, nyalókához, ropogtatnivalóhoz a zsebpénzt.

A 120–140 személyt megmozgató esemény minden nap alkalmat adott az egészséges fejtöresre, érdekes beszélgetésekre, vitákra, kapcsolatalakításra. És nem lehetett magányos, magába roskadó embereket látni.

Én ezúton is köszönöm a szervezőknek és a résztvevőknek, hogy megajándékoztak ezekkel az élményekkel és megerősítették bennem az elköteleződést a közösségi munka iránt. Mert természetes, hogy vannak buktatók, hogy vannak nehéz idők, hogy olykor-olykor hátat szeretnénk fordítani a „civilkedés”-nek, de ugyanolyan természetes az is, hogy mégsem fordulunk el, ha ezt elkötelezettséggel és felelősséget érezve végeztük, és tanulni próbálunk a megélt élményeinkből, és keressük a hasonló embereket, hogy erőt, ötletet merítsünk a továbblépéshez.

Találkozunk jövőben is!